

УДК 338.48

Босовська М.В.*кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Київського національного торговельно-економічного університету*

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ІНТЕГРАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття присвячена обґрунтуванню концептуальних теоретичних засад інтеграційного розвитку туристичних підприємств. Визначено актуальність формування концепції інтеграційного розвитку, розкрито її сутнісно-змістовне наповнення як сукупність основоположних ідей системологічного бачення управління інтеграційними процесами, викладено характеристики та іманентні особливості концепції. Реалізація концепції інтеграційного розвитку сприятиме узгодженню параметрів та простору інтеграційної взаємодії економічних суб'єктів.

Ключові слова: інтеграція, концепція, інтеграційні процеси, інтеграційна взаємодія, інтеграційний розвиток, концепція інтеграційного розвитку.

Bosovskaya M.V. ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ КОНЦЕПЦИИ ИНТЕГРАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Статья посвящена обоснованию концептуальных теоретических основ интеграционного развития туристических предприятий. Определены актуальность формирования концепции интеграционного развития, раскрыто ее сущностно-содержательное наполнение как совокупность основных идей системологического видения управления интеграционными процессами, изложены характеристики и имманентные особенности концепции. Реализация концепции интеграционного развития будет способствовать согласованию параметров и пространства интеграционного взаимодействия экономических субъектов.

Ключевые слова: интеграция, концепция, интеграционные процессы, интеграционное взаимодействие, интеграционное развитие, концепция интеграционного развития.

Bosovskaya M.V. THEORETICAL STUDY OF THE CONCEPT OF INTEGRATION DEVELOPMENT OF TOURISM ENTERPRISES

The article is devoted to substantiation of conceptual theoretical framework of the integration of tourism enterprises. Determined the relevance of the concept of the formation of integration. Reveals the substance of the concept as a set of fundamental ideas vision system management integration processes. The article features inherent characteristics and concepts. Implementing the concept of integration will facilitate coordination parameters and space integration interaction of economic agents.

Keywords: integration, conception, integration processes, integration interaction, integration development, concept of integration.

Постановка проблеми. Економічна, фінансова та політична криза, яка супроводжується нестабільністю та турбулентністю зовнішніх умов функціонування підприємств, неузгодженістю та дисбалансом внутрішнього розвитку, неадекватним станом управління, відсутністю цілісної та ефективної системи менеджменту, все більше актуалізує питання формування інтеграційних процесів та пошуку ефективних інструментів управління ними. У комплексі заходів протидії кризовим явищам постає актуальне завдання забезпечення стійкості функціонування суб'єктів господарювання за рахунок інтеграції діяльності, ресурсів, менеджменту та вимагає впровадження новітніх інтеграційних стратегій, забезпечення комплексності бізнес-процесів й удосконалення інтеграційних відносин, розширення економічної взаємодії, спрямованої на формування синергії ключових компетентностей підприємств. Розвиток інтеграційних процесів сприяє як узгодженню економічних інтересів учасників інтеграції і підвищенню ефективності та результативності їх діяльності, так і є пріоритетним стратегічним орієнтиром розвитку територій, галузей, національної та міжнародної економіки в цілому. Формування дієвих механізмів та інструментарію управління інтеграційними процесами на рівні підприємств забезпечує максимізацію їх прибутків, оптимізацію портфелю напрямів діяльності, стійке функціонування підприємств, підвищує їх безпеку при зміні зовнішніх умов.

Отже, пріоритетним напрямом успішного розвитку підприємництва в галузі туризму в умовах трансформаційних революційних змін параметрів зовнішнього середовища та пошуку додаткових внутрішніх можливостей для формування конкурентних пере-

ваг визначено інтеграційні процеси, які дозволяють формувати та розвивати стійкі взаємовідносини та зв'язки між економічними суб'єктами. Відповідно, актуалізується потреба теоретичного, методологічного та концептуального обґрунтування засад формування та розвитку інтеграційних процесів, що обумовлює актуальність проблематику даної статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість, пріоритетність та актуальність проблеми формування концепції розвитку інтеграційних процесів підтверджує наявність значної кількості наукових розробок, присвячених окремим її аспектам. Істотний внесок у дослідження розвитку інтеграційних концепцій в туризмі внесли А. Пилипенко, М. Жукова, М. Кабушкін, В. Квартальнов, М. Морозова, М. Бойко та ін. Зокрема, А. Пилипенко визначив загально методологічні засади стратегічної інтеграції суб'єктів господарювання [1]; М. Жукова та В. Квартальнов розглянули різновиди інтеграційної взаємодії суб'єктів в туристично-готельному бізнесі, визначила особливості управління вертикально-інтегрованими структурами [2; 3]; М. Морозова дослідила методологічні підходи до формування туристичних та готельних ланцюгів [4]; М. Бойко та А. Александрова розглянула туристичні кластери як інноваційну форму розвитку регіонів [5; 6]. Численні наукові доробки є свідченням багатогранності інтеграційних тенденцій, які на принципах системності потребують узагальнення, уточнення та поглиблення на основі формування єдиної концепції розвитку інтеграційних процесів у туризмі.

Постановка завдання. На основі викладеного завданнями дослідження є обґрунтування концептуальних теоретичних засад інтеграційного розвитку

туристичних підприємств, визначення сутнісно-змістовного наповнення, особливостей концепції інтеграційного розвитку.

Вигляд основного матеріалу дослідження. Розгляд і ґрунтовний аналіз різноманіття концепцій і підходів щодо формування та розвитку інтеграційних процесів дозволяє стверджувати, що, з одного боку, проблематика інтеграційного розвитку заявлена як важлива частина суспільно-економічного буття і життєдіяльності людини в усій багатогранності її проявів та фрагментарно входить до значної кількості відносно самостійних напрямів наукових досліджень. А з іншого – слід визнати, що в науковій спільноті не виникло цілісної теорії, яка змогла б об'єднати розпорошені наукові погляди та створити цілісну систему знань про становлення, функціонування та розвиток інтеграційних процесів. Це обумовило необхідність авторського обґрунтування теоретичних та концептуальних положень інтеграційного розвитку підприємств на основі розроблення основоположних ідей, загальних положень, принципів, методологічних засад та механізмів їх розгортання та реалізації в туристичній діяльності з урахуванням галузевої специфіки.

Вирішення наукового завдання побудови концепції інтеграційного розвитку забезпечує розроблення системи управління інтеграційними процесами, дослідження компонент, процесів та зв'язків у межах формування та розвитку інтеграційних процесів суб'єктів господарювання, комплексного обґрунтування управлінських рішень щодо вирішення завдання отримання економічного та соціального ефектів туристичними підприємствами в процесі здійснення інтеграційної взаємодії при різних станах зовнішнього і внутрішнього середовища. Зважаючи на відсутність уніфікованих понять та дефініцій інтеграційного розвитку, використання методології системно-процесного підходу дозволило запропонувати як авторські трактування сутнісно-понятійного наповнення концепції інтеграційного розвитку, так і положення змістовного наповнення досліджуваної концепції.

Управління інтеграційними процесами – це процес (управлінська діяльність), спрямований на інтеграційний розвиток суб'єктів туристичної діяльності з метою створення високоякісного туристичного продукту та досягнення узгодженості економічної, соціальної та екологічної ефективності. Отже, управління інтеграційними процесами – це сукупність принципів, методів, засобів і форм управління суб'єктами господарювання на засадах об'єднання або зближення, спрямованих на забезпечення консолідованої діяльності, спільного встановлення й реалізації цілей, визначення стратегічних альтернатив розвитку з метою підвищення результативності функціонування, отримання синергетичних вигод та конкурентних переваг. Виходячи з цього, управління інтеграційними процесами доцільно розуміти як процес системного формування, розвитку та використання спільного матеріальних і нематеріальних активів (як комплексу знань, умінь і навичок) суб'єктами господарювання через механізм інтеграційного розвитку, який забезпечує продукування унікальних конкурентних переваг, гармонізацію інтересів та отримання економічних вигод суб'єктами господарювання.

Інтеграційний розвиток – це трансформація якісних, кількісних та структурних параметрів розвитку інтеграційних процесів на основі формування балансу інтересів учасників (акторів) й налагодження ефективної взаємодії суб'єктів господарювання у

процесі створення та реалізації туристичного продукту. Інтеграційний розвиток передбачає досягнення ефективної взаємодії, внутрішньої єдності учасників або стратегічної узгодженості їх окремих дій та функцій, що проявляється в обмеженні економічної та юридичної самостійності, делегуванні або об'єднанні ряду функцій та процесів координаційному центру (інтегрованої організації), консолідації діяльності з метою формування спільних компетентностей, зростанні інтенсивності взаємовідносин з партнерами та формуванні механізмів господарської, економічної та інституціональної пов'язаності учасників.

Концепцію інтеграційного розвитку нами визначено як сукупність основоположних ідей системологічного бачення управління інтеграційними процесами туристичних підприємств з врахуванням вимог розвитку суб'єктів туристичного бізнесу, тенденцій та закономірностей здійснення економічних трансформацій економіки, системи внутрішніх та зовнішніх обмежень. Зміна внутрішніх та зовнішніх передумов розвитку суб'єктів господарювання потребує переосмислення ролі інтеграційної взаємодії суб'єктів господарювання та здійснення структурних перетворень в напрямку формування та розвитку стійких та ефективно функціонуючих інтеграційних структур. Наслідком таких перетворень є кількісні, якісні та структурні зміни принципів побудови, системи цілеутворення, критеріїв оцінювання, а також комплексу пріоритетних заходів стратегічного розвитку суб'єктів господарювання, що є учасниками інтеграційної взаємодії. У цьому контексті вдалими є визначення інтеграційного розвитку як динамічної зміни стану та пріоритетів розвитку підприємств з орієнтацією на удосконалення взаємодії, зближення суб'єктів, розширення зв'язків, поглиблення різноманіття прояву консолідації та співпраці при збереженні права контролю над власністю.

Дану концепцію орієнтовано на доведення необхідності взаємодії суб'єктів господарської діяльності, концептуалізацію можливих проявів інтегрування та зближення організацій, розвитку зв'язків між ними та розроблення теоретичних уявлень щодо управління інтеграційними процесами суб'єктів господарювання в різноманітті їх проявів з формалізованими параметрами, окресленням пріоритетних предметних сфер діяльності інтегрованих формувань у прикладному режимі з урахуванням тенденцій, явищ і процесів управління, а також доведення сформованих концептів до рівня практичної реалізації.

Формування концепції управління інтеграційним розвитком передбачає вироблення вимог до неї на макро- і мікрорівнях, принципів побудови, системи цілеутворення, критеріїв оцінювання, а також комплексу пріоритетних заходів внутрішньої політики з урахуванням формування інтеграційної структури як засобу побудови і реалізації такої концепції.

Особливості та сутнісно-змістовне наповнення концепції інтеграційного розвитку визначають її унікальність та формують змістовне наповнення її положень (табл. 1).

Практична значущість концепції інтеграційного розвитку витікає з гіпотези, що перед власником бізнесу стоїть завдання, з одного боку, досягти кращих економічних результатів, що неможливо зробити, враховуючи ресурсні обмеження та наявність високої конкуренції, з іншого боку, зберегти контроль над бізнесом, тобто не допустити повної інтеграції через злиття та поглинання. У цій ситуації визначається висока актуальність пошуку концепції, яка б забезпечила комплементарність матеріальних та нематері-

Таблиця 1

Характеристика та особливості концепції інтеграційного розвитку

Ключові характеристики	Особливості розкриття характеристик у концепції
Теоретичне підґрунтя	еволюційна економіка, інституційний підхід, ресурсний підхід, організаційна екологія, теорія систем, концепція екосистем та коеволуцій, контрактна концепція, теорія фірми, теорія життєвих циклів, стратегічна теорія, концепція динамічного розвитку, концепція маркетингу відносин, соціальні теорії взаємодії тощо
Роль підприємства як суб'єкта господарювання	підприємство як відкрита система з чітко не визначеними границями. У межах ринку фірми взаємопов'язані та взаємозалежні на основі різноманітних зв'язків. Важливу роль відіграють координація, довіра, кооперація тощо
Роль ринку	ринок розглядається як соціальний інститут, який поєднує формальні та неформальні форми взаємодії між економічними суб'єктами
Домінанта інтеграції	забезпечення комплементарності матеріальних та нематеріальних активів між формально незалежними партнерами на основі системи контрактів, угод, договорів; конвергенція ключових компетентностей (зближення бізнес-процесів, цілей за рахунок забезпечення стійкої взаємодії); додаткові конкурентні переваги
Цільова орієнтація	формування унікальних ключових компетентностей та додаткових стратегічних можливостей на основі розвитку стратегічної взаємодії між учасниками з урахуванням зовнішніх та внутрішніх обмежень; створення туристичних кластерів; розвиток проектів публічно-приватного партнерства
Концептуальне спрямування	формування простору взаємодії (інтеграційних платформ взаємовідносин) акторів, що забезпечує динамічний розвиток через здійснення консолідованої діяльності на основі балансу незалежності, зобов'язань, відповідальності та результатів, що забезпечує отримання синергетичного ефекту та зростання результативності діяльності
Механізм формування взаємодії	збереження прав власності; формування системи координування консолідованим розвитком та підтримки взаємодії; сукупність двохсторонніх та багатосторонніх відносин між незалежними партнерами в різноманітні їх проявів (комбінація відносин)
Система менеджменту	розподілення управлінських функцій між учасниками
Предмет менеджменту	процес формування та розвитку системи економічних відносин між агентами щодо створення консолідованого інтегрованого простору для здійснення спільної економічної діяльності та побудови оптимальної моделі управління взаємодією з урахуванням обмежень, потреб та можливостей; а також формування взаємовигідних відносин з іншими зацікавленими сторонами (постачальниками, споживачами, конкурентами, владою тощо)
Об'єкт менеджменту	інтеграційна взаємодія економічних суб'єктів
Принципи	загальні: системного підходу; процесного підходу; ситуаційні; ринкового обміну; результативності, синергії та еквівіальності; формування інтеграційних процесів (вибору формату взаємодії); управління інтеграційною взаємодією (структурно-функціональної впорядкованості); розвитку; ентропійності (перетворення);***специфічні: емерджентності, довготривалої цілісності, акторності, проактивної ситуаційної поведінки, інтегративності
Потенціал взаємодії	туристський, матеріальний, людський, клієнтський, процесний, інноваційний, репутаційний капітали не окремого підприємства, сукупність підприємств (група, формування, об'єднання, партнерство, кластер, публічно-приватне партнерство);
Методологічний інструментарій	поєднання універсального інструментарію управління інтегрованими структурами із специфічним (залежно від різновиду інтеграційної взаємодії)
Схема взаємодії учасників	стратегічна стійка довготермінова взаємодія умовно незалежних (юридично та економічно) агентів між собою, з споживачами, публічними інституціями та іншими учасниками зовнішнього оточення
Архітектура взаємодії	гетерархія; розподілене управління; рецепропроникність зв'язків; відсутність жорсткої підпорядкованості
Відносини	різноманіття відносин між учасниками; одночасна участь в різних форматах інтеграційної взаємодії; співзалежність та взаємовідповідальність учасників
Зв'язки	гнучкі, різноманітні (як формальні, так і неформальні); активне використання віртуальних каналів взаємодії;
Механізм управлінського впливу	компромісний, взаємоузгоджений, співзалежний, ситуативний
Характер управлінського впливу	цілеспрямоване та узгоджене прийняття рішень щодо погодженого здійснення структурних перетворень (зміни характеристик, властивостей, параметрів функціонування інтеграційної структури)
Розподіл функцій	децентралізація функцій, саморозвиток
Типи відносин	концентрація, комунікація, конкуренція, координація, кооперація, кооперенція, консолідація, контрактація (субконтракція), домовленість
Стиль управління	демократичний
Процес інтегрування (механізм створення)	на засадах співпраці, партнерства, спеціалізації, симбіозу, узгодження, синергії та довіри
Форма інтеграції	м'які (контрактні), без втрати контролю над власністю
Вид інтеграції	вертикальна, горизонтальна, конгломеративна, паралельна, кругова
Різновиди взаємодії	стратегічне партнерство, мережева співпраця, кластерна взаємодія, публічно-приватне партнерство
Варіанти взаємодії	контрактні та субконтрактні відносини (досгострокові); агентські угоди; коопераційні угоди; спільне використання майна та матеріально-технічної бази; спільна операційна діяльність; аутсорсинг; спільні (єдині) системи збуту, створення туристичного продукту, матеріально-технічного забезпечення; спільні інноваційні (інвестиційні, фінансові, інфраструктурні) проекти (програми)

Закінчення таблиці 1

Домінанта розвитку	підвищення організаційної гнучкості, рівноваги та адаптаційної спроможності з урахуванням вимог зовнішнього середовища
Управління розвитком	управління знаннями, реконфігурація учасників та забезпечення балансу інтересів, цілей, критеріїв, умов та обмежень діяльності учасників з метою створення додаткових цінностей, забезпечення лояльності партнерів та споживачів, поліпшення ринкової позиції
Конкурентні переваги	динамічний розвиток на основі компліментарності та співзалежності
Ресурсна орієнтація	безперерйне забезпечення внутрішніх потреб у ресурсах та відмова від залишку ресурсів
Інформаційний обмін	створення спільного інформаційного простору; використання єдиних інформаційних потоків; наявність інформаційних систем управління; важлива роль віртуальних каналів взаємодії
Можливі конфлікти	між окремими учасниками за обмежені ресурси
Організаційна структура	мультіагентна гетерархічна мережа незалежних учасників з адхократичними механізмами взаємодії
Складність входження	простота залучення та входження-виходження учасників
Механізми управління	сукупність методів, моделей та інструментарію вироблення та узгодження стратегічних дій, використання внутрішніх можливостей та зовнішніх обставин для досягнення консолідованих цілей та динамічного збалансованого розвитку учасників
Пріоритети управління	консолідованої мобілізації та використання знань, командна робота, колективні стратегічні рішення, самоорганізація та саморозвиток
Вплив зовнішнього середовища	швидка адаптованість до зовнішніх викликів; умовність границь інтеграційного простору; взаємопроникнення факторів зовнішнього та внутрішнього середовища
Цінність знань	знання виступають комплементарним активом; важлива роль належить нематеріальним активам; власні знання створюються через консолідовані

Джерело: складено автором

альних активів між формально незалежними партнерами на основі контрактів, конвергенцію ключових компетентностей та цілей, додаткові конкурентні переваги на основі розвитку стратегічної взаємодії учасників. Мова йде про пріоритет концепції інтеграційного розвитку на засадах принципів стратегічної взаємодії з орієнтацією на зовнішні перспективи та внутрішні можливості та відмову від повного інтегрування підприємств. У цій ситуації засади спільного розвитку формуються на основі консолідованої реалізації стратегічних цільових орієнтирів, спільного створення, акумулювання та використання знань як основи подальшого прогресу, а також управління цими процесами.

Сучасні зовнішньоекономічні тенденції та внутрішньоорганізаційні фактори, умови і процеси розвитку суб'єктів господарювання актуалізували вироблення концепції інтеграційного розвитку, яка обумовить формування єдиного теоретико-методологічного базису інтеграції, виокремивши та агрегувавши її найбільш цінні ознаки, елементи та концепти та слугуватиме практичною реалізацією механізмів розвитку інтеграційних процесів у діяльності суб'єктів туристичного бізнесу.

З метою концептуалізації положень інтеграційного розвитку суб'єктів передбачено:

– розроблення онтологічних уявлень про розвиток інтеграційних процесів та встановлення причинно-наслідкових зв'язків між явищами, які відбуваються у середовищі взаємодії агентів, а також теоретичного узагальнення емпіричної інформації, що характеризує ці процеси. Концепцію управління інтеграційним розвитком доцільно формувати на основі дослідження генези та еволюції відносин інтеграції, виявлення причинно-наслідкових зв'язків у ланцюгу дефініцій «сутність інтеграції – зміна природи інтеграції у процесі трансформацій зовнішнього середовища та якісних, кількісних та структурних змін внутрішніх параметрів розвитку організацій – форми, види та формати інтеграційних процесів – методологія формування, розвитку та оцінювання – формування системи узгодження параметрів та простору інтеграційної взаємодії суб'єктів – унікальні ключові

компетенції та додаткові стратегічні можливості». Онтологічною основою концепції має бути розуміння зміни природи економічних відносин суб'єктів господарювання в процесі інтеграції, а також утвердження стратегічної поведінки на засадах принципів інтеграційного розвитку. При цьому основою взаємодії акторів має бути їх бажання подолати ресурсний дефіцит при зменшенні залежності між акторами;

– синтез інноваційних проявів інтеграційних відносин та інтеграційних процесів зі знаннями щодо утворення простору та платформи інтеграційної взаємодії, формування мультіагентної системи розвитку інтеграційних відносин, діяльності учасників в межах певної інтегрованої структури на основі встановлення взаємозв'язків і супідрядності процесів, структуризації цілей, забезпечення відповідності параметрів інтеграційних змін та реконфігурації акторів, визначення результатів, а також узгодженості усіх зацікавлених суб'єктів (власники бізнесу, персонал, споживачі, партнери, суспільство тощо);

– обґрунтування методології управління інтеграційними процесами суб'єктів господарювання з використанням сформульованих принципів, вимог та системи обмежень, забезпечуючи побудову системи цілеутворення, пріоритетів, критеріїв, заходів та методів, необхідних для вирішення проблеми успішного інтеграційного розвитку, використання яких у комплексі дозволить переглянути усталену методологію управління; розробити конкретні напрями економічного та організаційного характеру, реалізація яких на рівні підприємств та організацій сприятиме підвищенню результативності взаємодії та ефективності господарювання.

Висновки з проведеного дослідження. Виходячи з розглянутих положень, концепцію управління інтеграційним розвитком доцільно розглядати як систему поглядів на зміну мети управління інтеграційними процесами на основі розуміння сутності інтеграційного розвитку як комплементарного стратегічного базису формування унікальних конкурентних переваг на основі забезпечення компліментарності матеріальних та нематеріальних активів між формально незалежними партнерами та конвергенції ключових компе-

тентностей, а також переміщення доміанти розвитку інтеграційних процесів суб'єктів господарювання у напрямі формування стратегічної взаємодії через мережеву співпрацю, ринкове співробітництво всіх зацікавлених учасників (постачальники, споживачі, контрагенти, конкуренти), кластерні структури та проекти публічно-приватного партнерства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Пилипенко А.А. Стратегічна інтеграція підприємств: теоретичні основи, механізм управління та моделювання розвитку : монографія / А.А. Пилипенко. – Харків : ВД «Інжек», 2008. – 408 с.
2. Жукова М.А. Индустрия туризма: менеджмент организации [Текст] : монография / М.А. Жукова. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 199 с.
3. Квартальнов В.А. Туризм : учебник / В.А. Квартальнов. – М. : Финансы и статистика, 2007. – 320 с.
4. Морозова М.А. Сетевой гостиничный бизнес: теория и практика : монография / М.А. Морозова. – СПб. : СПбГИЭУ, 2009. – 206 с.
5. Бойко М.Г. Кластеры як інноваційна форма розвитку економічного розвитку регіонів / М.Г. Бойко // Вісник КНТЕУ. – 2008. – № 2. – С. 7-16.
6. Александрова А.Ю. Кластеры в мировой индустрии туризма / Александрова А.Ю. // Вестник Московского университета. – 2007. – № 5. – С. 43-62.

УДК 334:51-7

Бринь П.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту*

Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Прохоренко О.В.

старший викладач кафедри менеджменту

Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ОБГРУНТУВАННЯ ВИМОГ ДО КОНТРАГЕНТА У ВІДНОСИНАХ АУТСОРСИНГУ

Статтю присвячено формуванню вимог до контрагента у відносинах аутсорсингу. Наведено види договірних відносин в залежності від типових стратегій аутсорсингу. Обґрунтовано групи вимог до потенційного аутсорсера і зміни їхньої умовної корисності відповідно до типових стратегій аутсорсингу. Запропоновано методичні засади визначення відповідності контрагента вимогам.

Ключові слова: аутсорсинг, договірні відносини, вимоги до контрагента, корисність.

Бринь П.В., Прохоренко О.В. ОБОСНОВАНИЕ ТРЕБОВАНИЙ К КОНТРАГЕНТУ В ОТНОШЕНИЯХ АУТСОРСИНГА

Статья посвящена формированию требований к контрагенту в отношениях аутсорсинга. Приведены виды договорных отношений в зависимости от стратегий аутсорсинга. Обоснованы группы требований к потенциальному аутсорсеру и изменения их полезности согласно типовым стратегиям. Предложены методические основы определения соответствия контрагента требованиям.

Ключевые слова: аутсорсинг, договорные отношения, требования к контрагенту, полезность.

Brin P.V., Prokhorenko O.V. SUBSTANTIATION OF REQUIREMENTS TO COUNTERPARTIES IN A OUTSOURCING RELATIONSHIP

The article is devoted to the formation of requirements to the counteragent in a outsourcing relationship. Types of contractual agreement, depending on the strategy of outsourcing are shown. Groups of requirements to potential outsourcer and changing of their utility according to the typical strategies are substantiated. Methodical bases of determining compliance with the requirements of the counterparty are proposed.

Keywords: outsourcing, contractual agreement, requirements to counterparty, utility.

Постановка проблеми. Поняття «аутсорсинг» використовується як термін, що описує багато форм співробітництва, та в залежності від особливостей цих відносин отримує те чи інше правове визначення як господарська операція чи угода між контрагентами. Різноманіття форм господарських угод, зокрема розвиток аутсорсингу як інструменту розподілу праці, обумовлює актуальність теми досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методичним засадам вибору контрагента присвячено низку робіт у галузі економіки і права [1; 2], але ці автори розглядають це питання загально, не описуючі відносини саме аутсорсингу. Інші автори, дослідники в області аутсорсингу [3; 4], обмежуються характеристикою і принципами прийняття рішення щодо аутсорсингу, в значно меншій мірі приділяючи увагу реалізації цих відносин. Автори [5-7] наводять певні принципи обрання контрагентів аутсорсингу, але висвітлюють, в основному, тільки окремі критерії [5; 6],

або не вдаються до методів вимірювання відповідності контрагента цим критеріям [7]. Так, автор Г.В. Єфімова [6] пропонує здійснювати вибір пріоритетного напрямку для реалізації аутсорсингу на основі зіставлення витрат на власне і стороннє провадження процесу; а також певні критерії вибору майбутнього контрагента. Такий підхід не враховує стратегічні і технологічні параметри прийняття рішення щодо аутсорсингу і відповідно, не встановлює різниці у критеріях вибору контрагента для різних його видів.

Постановка завдання. Метою даної статті є обґрунтування вимог до потенційного контрагента у відносинах аутсорсингу для найбільш повного задоволення мети засновника відносин та визначення значущості вимог у залежності від типової стратегії аутсорсингу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведені авторами дослідження [8-10] показали, що в залежності від сукупності факторів можна виділити